

FI lausuntopyyntö VV

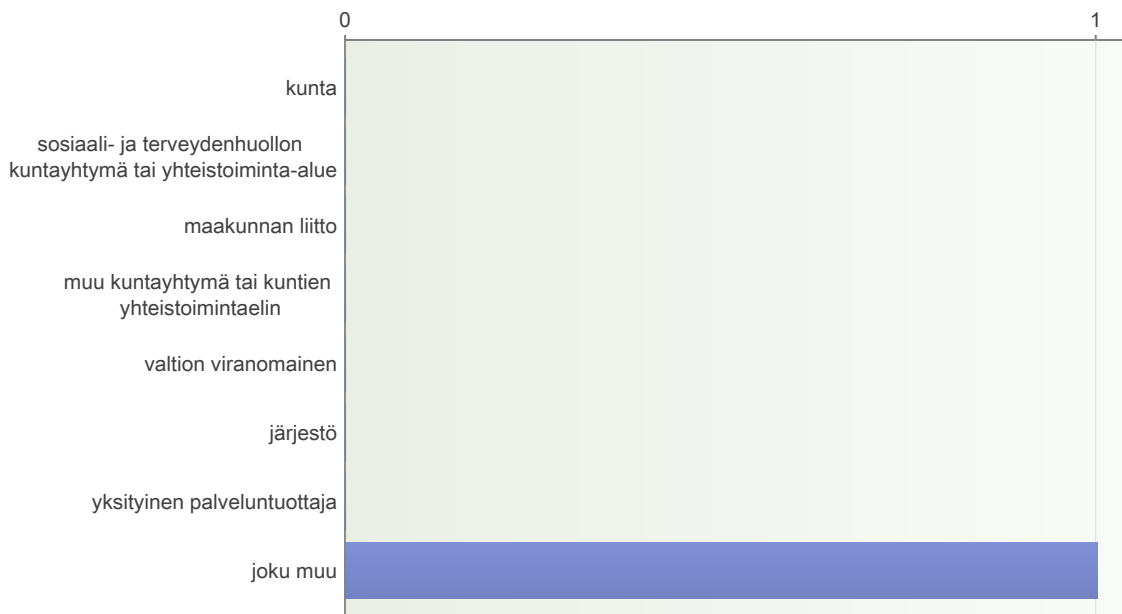
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Rinne koti-Säätiö	Markku Niemelä	markku.niemela@rinnekoti.fi	27.03.2017	Toimitusjohtaja Anu Kallio

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

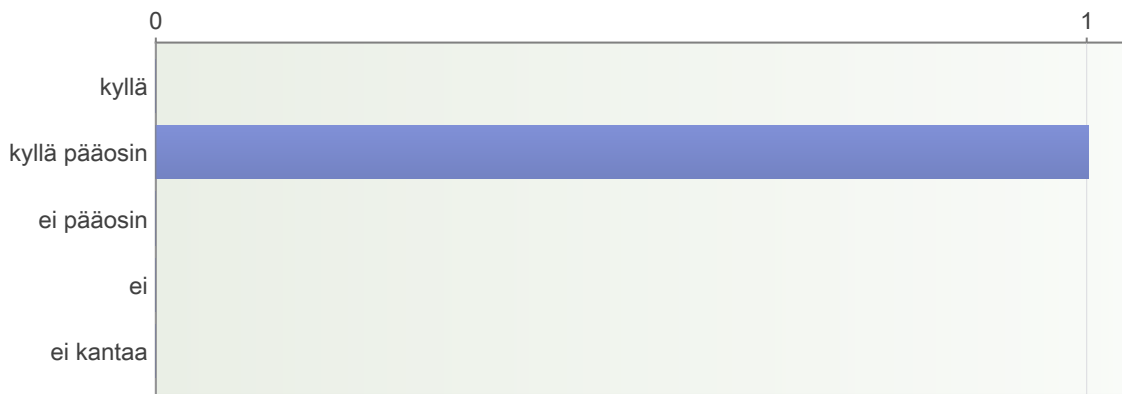

Avoimet vastaukset: joku muu

- säätiö

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

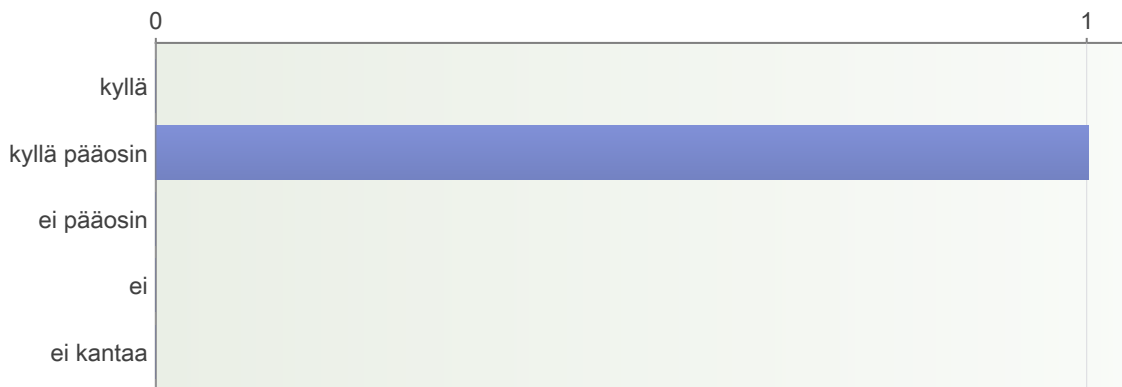
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen toimeenpano ratkaisee alkaen maakuntien strategioista ja ulottuen eri palvelujen tuottajien päivittäiseen toimintaan. Maakunnilla tulee olla riittävän kattava ja monipuolinen tieto maakunnan väestön ja eri väestöryhmien hyvinvoinnista ja lakien kanssa sopusoinnussa oleva politiikka hyvinvoinnin ylläpitämisestä ja kohentamisesta. Heikoimmat väestöryhmät, kuten kehitysvammaiset henkilöt tarvitsevat oman huomionsa.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

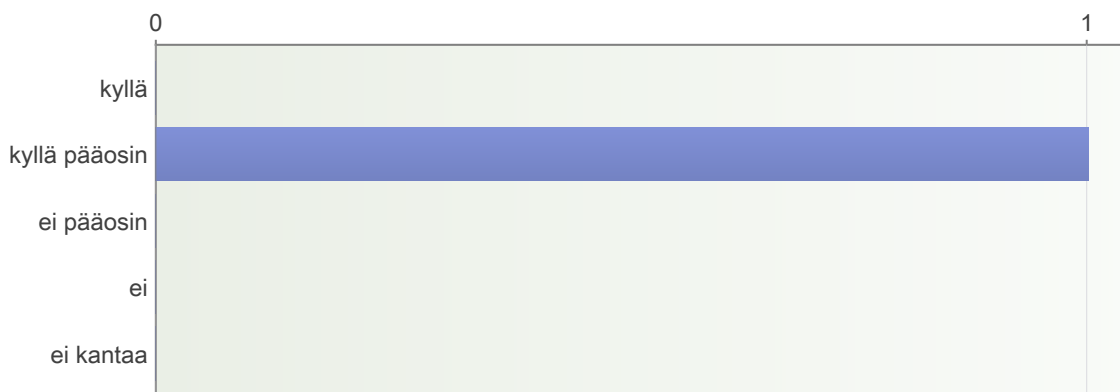
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten henkilöiden osalta tarvitaan hyvin toimiva tuettu päätöksenteko ja sen mahdollistavat tukipalvelut.
Työnjaon sote-keskusten ja maakunnan liikelaitoksen kesken on oltava selkeä, ei saa tapahtua toistuvia vastuun - ja asiakassiirtoja.
Palvelutarpeen selvittämisessä ja asiakassuunnitelman laadinnassa on varmistettava asiakkaan aito osallistuminen, päätöksenteon tulee perustua tehtyihin selvityksiin ja suunnitelmaan. Henkilökohtaisen budjetin tai asiakassetelin perusteella palveluja tuottavien tahojen on sitouduttava suunnitelmaan ja päivittäisessä palvelutyössä mahdollistettava asiakkaan osallistuminen omia asioitaan koskeviin ratkaisuihin. Sama pätee liikelaitoksen omiin ja muulla tavoin hankittuihin palveluihin. Saman - asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia ylläpitävän ja kohentavan - lähestymistavan on ulotuttava koko siihen toimijakenttään, joka palveluista vastaa järjestäjinä ja tuottajina.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

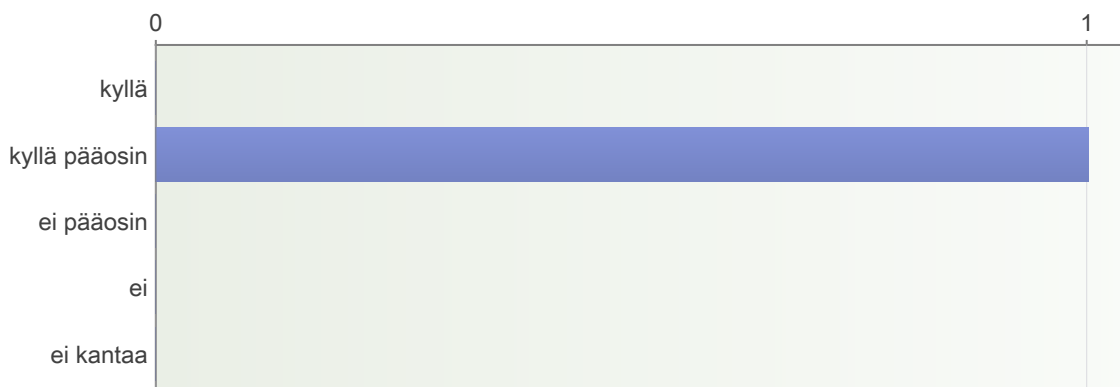
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Edellyttää, että periaatteet, joiden pohjalta asiakasohjaus toteutetaan, tukevat kysymyksen tavoitetta.
Tärkeää on myös asiakkaan tosiasiallinen, riittävä kuuleminen ja asiakkaan mahdollisuus saada riittävästi tietoa eri mahdollisuuksista. Kehitysvammaisten henkilöiden tulee saada tietoa sellaisessa muodossa ja tavoilla, joka mahdollistaa sen hyödynnyksen. Tarvitaan aikaa ja valmiutta kuulla heikkojakin viestejä.
Tärkeää on erilainen tuki, kuten tuettu päätöksenteko.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

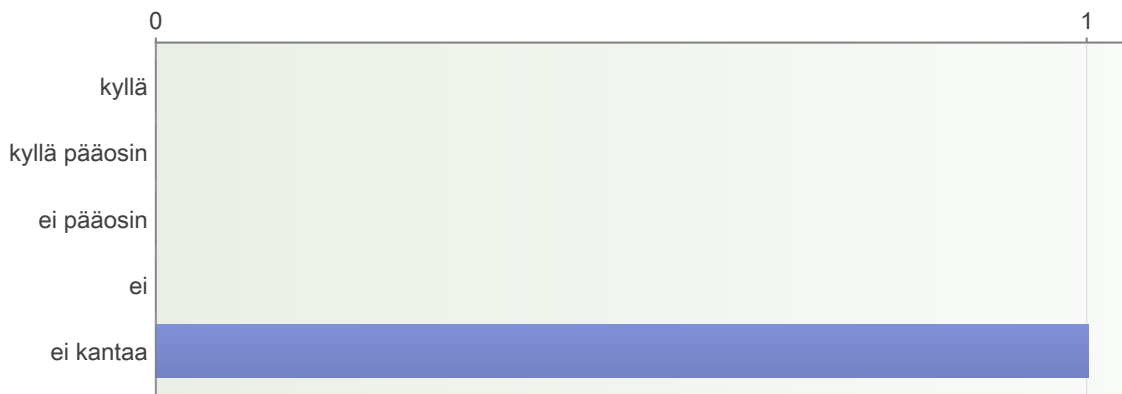
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tärkeää on miten sote-keskusten ja maakunnan liikelaitoksen keskinäinen työnjako ja asiakasohjaus järjestetään. Ja edelleen miten eri palvelujen tuottajat sekä liikelaitoksen eri toiminnot yhteistyönsä rakentavat. Henkilöt, kuten moni- ja vaikeavammaiset kehitysvammaiset, tarvitsevat muiden kansalaisten tapaan sote-keskusten tarjoamia lähipalveluja, mutta ne eivät ole yleensä riittäviä esim. vammaisuuteen ja liitännäissairauksiin liittyviin palvelutarpeisiin vastaamiseksi.
Jos toimitaan nykyiseen tapaan, jolloin henkilö "lohkotaan" esimerkiksi lastenpsykiatrian ja lastensuojelun, perusterveydenhuollon sekä vammaispalvelujen asiakkaaksi, kuhunkin erikseen, integraatio tuskin etenee. Lähtökohtana tulisi olla asiakkaan tarpeen ja eri palvelujen sovittaminen siihen vastaamaan. Tämän hetken tiedoin uudistus ei myönteistä kehitystä estä, ei niin ikään varmistakaan. Riski on monitoimijuus ja eri tahojen omat intressit asiakastarpeen sijaan.
Maakunnan liikelaitoksen palvelujen ja niiden työntekijäin tulisi tavalla tai toisella jalkautua työskentelemään sote-keskuksiin tai asiakkaan kotiin, sote-keskuksen työntekijäin ja asiakkaan rinnalle.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

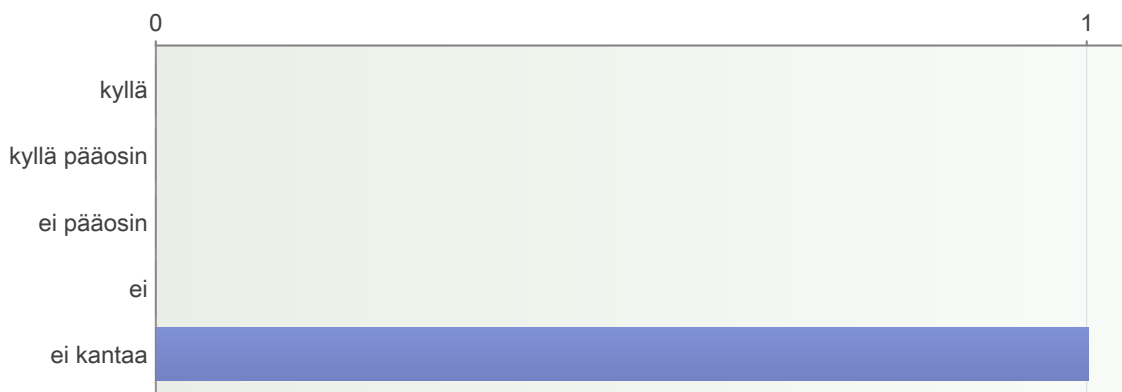

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittäväällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

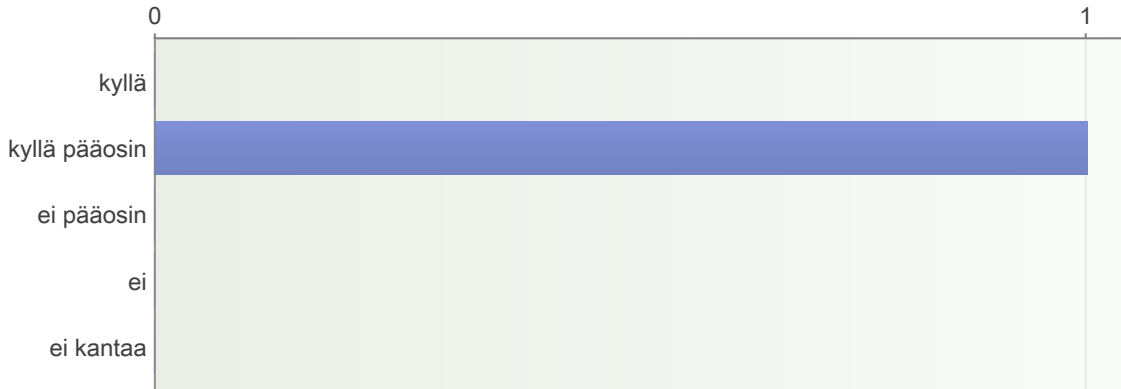

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

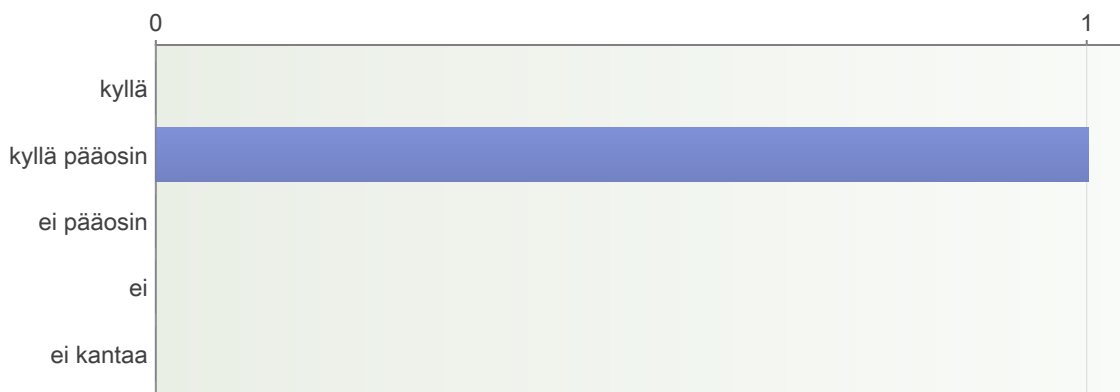
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa uudistus mahdollistaa innovaatiot. Maakuntien, liikelaitosten ja sote-keskusten halukkuus ja kyvykkyys "tilata" innovatiivisia ratkaisuja on avainasemassa. Yhtä tärkeä kysymys on millä tavoin palvelujen tarvitsijoiden ja käyttäjien ääni pääsee kuuluville. Esimerkiksi useimmat vammaispalveluista ovat elintärkeitä ihmisille. Palvelun tuottajan vaihto on harvoin mahdollista, vaikka olisikin tyytymätön palveluun. Tuottajan vaihdolla ei välttämättä päästä kiinni kysymyksiin, jotka ovat jokapäiväisen elämän kannalta tärkeimpiä. "Kuluttajan" palautteesta ei välttämättä muodostu välitöntä "innovaatioajuria".
Ns. 3-sektorin, joka on viimeisten sadan vuoden aikana tuottanut pääosan mm. sosiaalipalvelujen innovaatioista, asema on uudistuksessa epäselvä. Ehdolla ovat "seteli- ja budjettituottajan" roolit, joissa ei ole välttämättä tilaa innovatiivisille ratkaisuille.
Innovaatioiden taakse tarvitaan pitkäjännitteistä tutkimus-, kehittämis- ja kokeilutyötä, joiden asema ja rahoitus ovat vielä jkv. epäselviä.
Sote-uudistus on oivallinen mahdollisuus asettaa uusia kysymyksiä ja hakea niihin uusia ratkaisuja.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

-

Ehdotetussa luonnoksessa perusterveydenhuollon palvelut ovat varsin selkeästi määritellyt.

Sote-keskusten ja maakunnan liikelaitoksen työnjako on epäselvä etenkin sosiaalihuollon ja sosiaalipalvelujen osalta, ottaen huomioon viranomaispäätöksenteko yhtäältä ja integraatiotavoite toisaalta.

Esimerkiksi kehitysvammaiset henkilöt tarvitsevat muiden ihmisten tapaan sote-keskusten ja suunhoidon yksiköiden nyt lakiehdotukseen kirjattuja palveluja, mutta sen lisäksi he tarvitsevat erilaisia vammaispalveluja (Vammaispalvelulaki ja Kehitysvammalaki) ja erikoissairaanhoidon palveluja. Lapsien osalta myös koulu on tärkeä kumppani.

Nyt käsittelyssä oleva ehdotus ei olennaisesti muuta nykytilannetta. Integraatiota ei tapahdu, koska vammaisen henkilön tarvitseman avun ja tuen tarpeen selvittäminen, suunnittelu ja toteutus hajautuu monelle eri taholle.

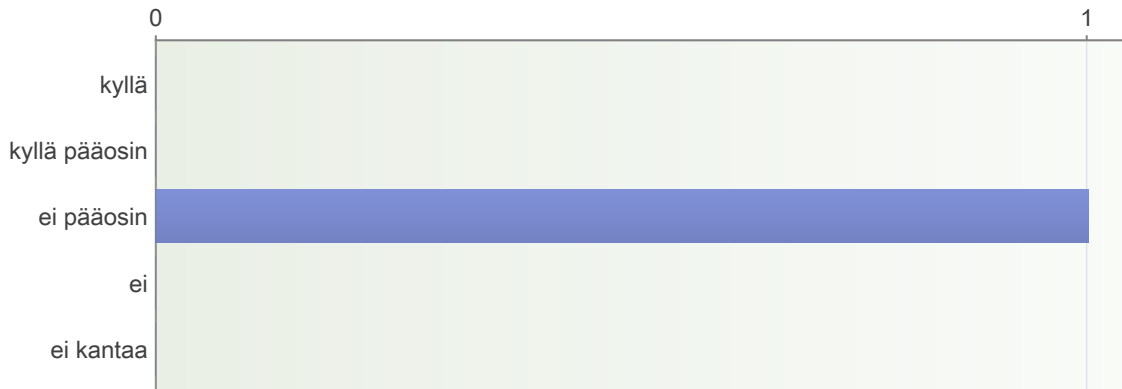
Yksistään tiedon siirrolla integraatiota ei saada aikaan, tarvitaan myös yhteistä työskentelyä, yhdessä asiakkaan kanssa.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

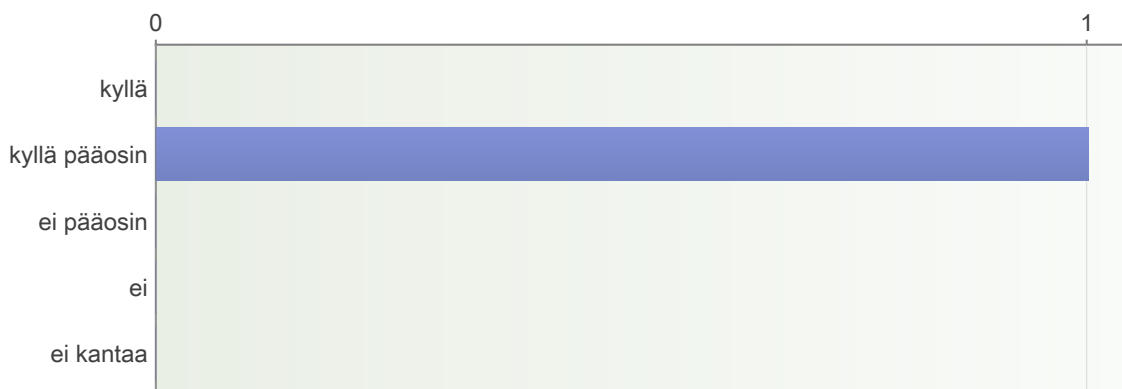
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotetussa mallissa ei ole erityisen selkeästi määritelty (§ 46) miten maksusetelin saava palveluntuottaja sitoutuu ja varmistaa mm. asiakassuunnitelmissa määritellyn toimeenpanon ja miten tuottaja selvittää aikaansaannokset.
Tuottajan ja maakunnan välillä ei näyttäisi olevan muuta suhdetta kuin tuottajan rekisteröityminen.
Myös asiakkaan asemasta setelin käyttäjänä on varsin ohuesti säädetty (47§??).

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

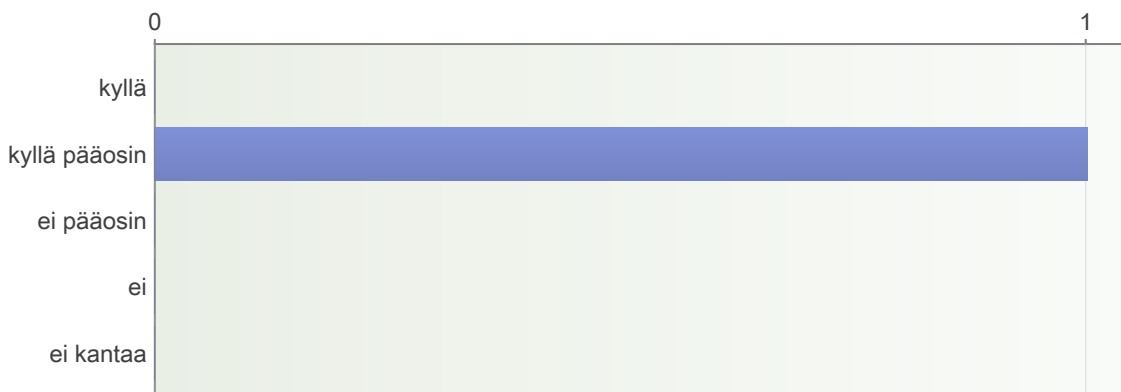
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksen ja maksusetelituottajan suhde jää jkv. epäselväksi. Tuottajan vastuut sekä sote-keskukselle että asiakkaalle tulisi määritellä tarkemmin, koska maksusetelituottajan kuitenkin tuottaa osan siitä palvelukokonaisuudesta, joka on sote-keskuksen vastuulla.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

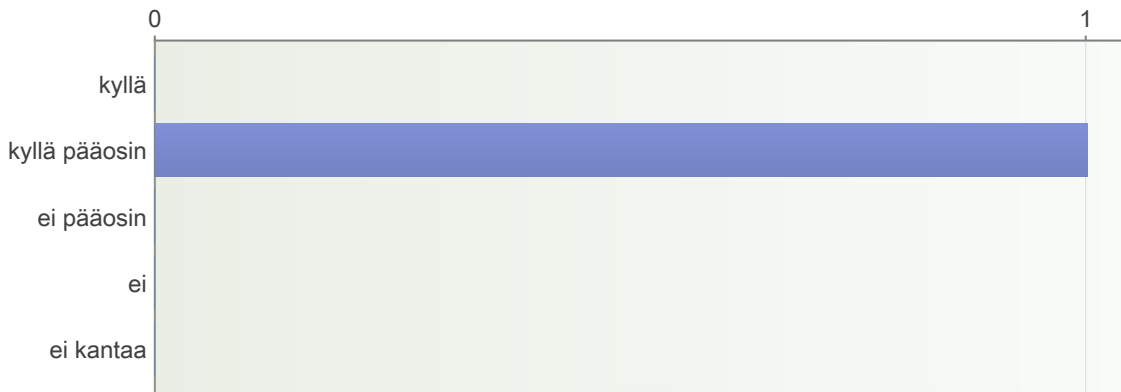
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos palvelun käyttäjä on osaava tai saa riittävästi tukea ja tietoa. Edellyttää myös, että palvelujen tuottaja omaehtoisesti osallistaa asiakkaansa ja antaa tietoa. Palvelusuunnitelman ja muiden vastaavien suunnitelmien toimeenpanovastuusta tulisi säätää tarkemmin. Asiakkaalla tulisi olla nopeita keinoja saattaa palvelun laatu tai riittävyys puolueettomasti arvioitavaksi.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

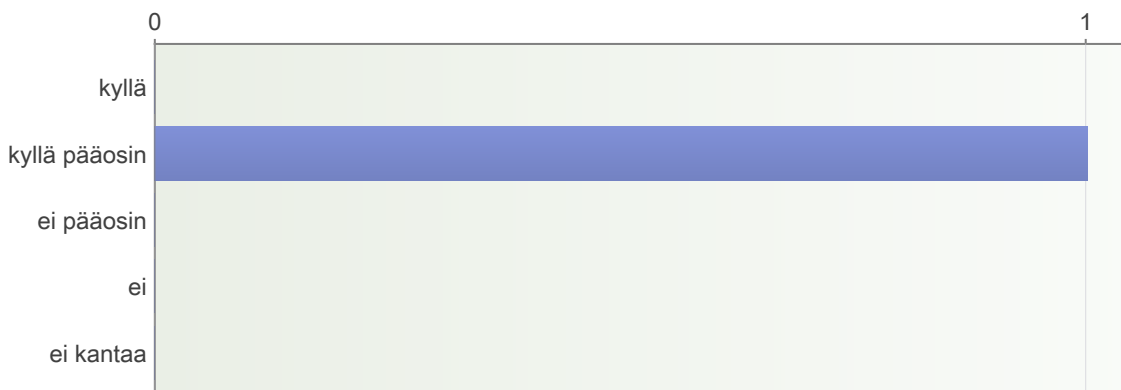
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suurempia pulmia ei ole, jos henkilöllä on vain jokin yksittäinen tai kertaluonteinen tarve. Raja-alueilla asuville antaa valinnanvaraa. Yksittäiseen sairaanhoidon operaatioon voi hakeutua kauaksikin. Tässäkin kohdassa tulee varmistaa niiden henkilöiden apu ja tuki, joilla ei itsellään ole suuria voimavaroja ja tarvitsevat paljon apua. Toisen maakunnan palvelu voi jäädä teoreettiseksi mahdollisuudeksi ilman tukea jo pelkästään liikkumisvaikeuksien vuoksi.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

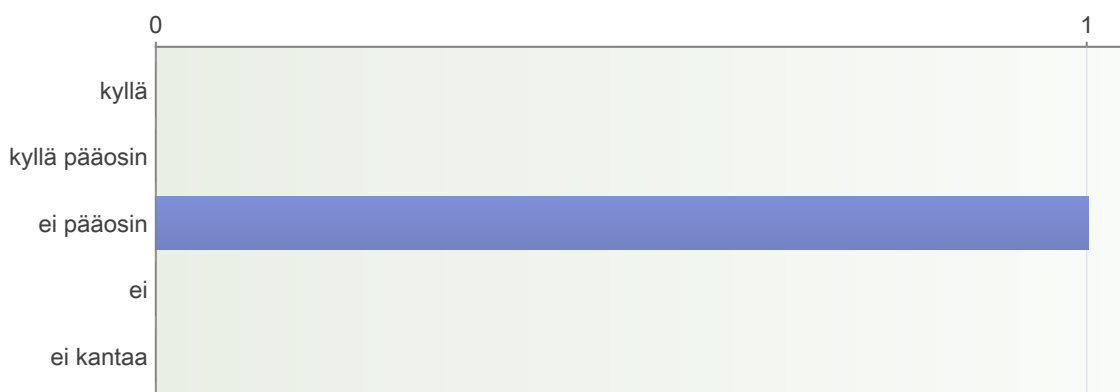
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos palvelujen tarvitsijalla on riittävä osaaminen tai vaihtoehtoisesti riittävän osaava tuki, on asiakassetelin käyttö mahdollista.
Edellyttää myös, että jo ennen asiakassetelin myöntämistä palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnittelu on tehty hyvin ja että palvelujen käyttäjä on voinut osallistua sekä vaikuttaa näissä prosesseissa. Asiakassetelin tulee perustua em. selvityksiin ja suunnitelmiin, niin, että sillä voidaan tosiasiallisesti saada tarvittu palvelu. Myös palvelun tuottajan tulee sitoutua tuottamaan tarvittu palvelu ja antamaan siitä jo ennakolta tietoa. Palvelu muodostuu useimmiten vasta käytännössä, jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa. Myös sen on toimittava ja vastattava asiakkaan tarpeisiin.
Lakiehdotus ei edellytä tuottajan vahvaa sitoutumista tarvitun palvelun tuottamiseen. Myös asiakkaan mahdollisuudet ilmaista tyytymättömyyttä, saada puolueeton arvio ja saada muutoksia palveluun, on kirjattu riittävästi.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

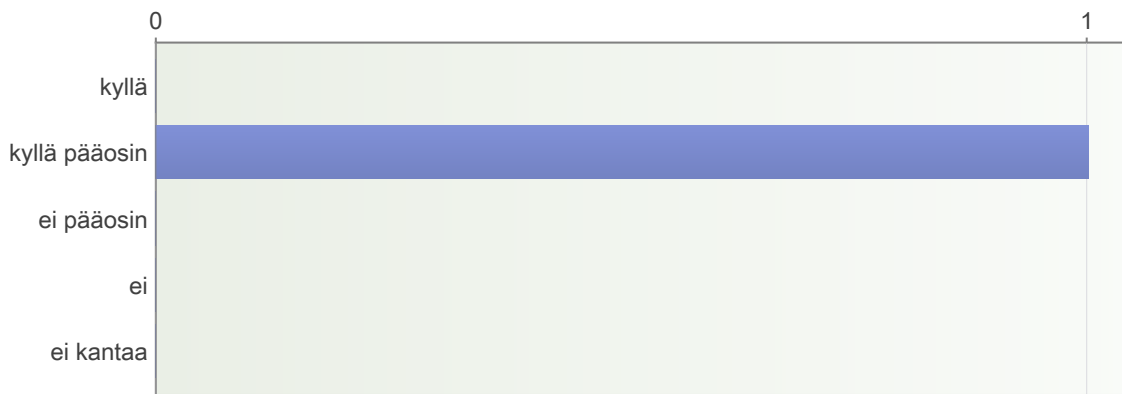
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan ohjauskeinot rajoittunevat pääosin rekisteröitymiseen. Vrt. maksusetelikohta.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

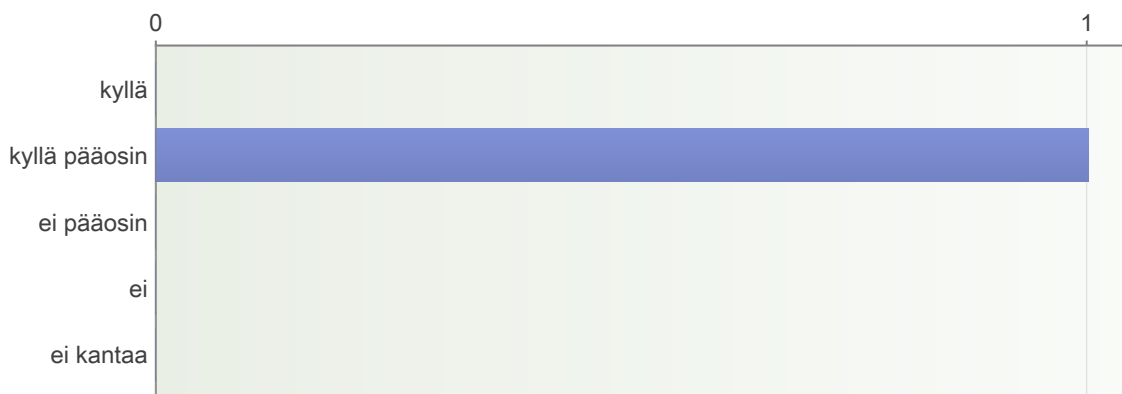

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

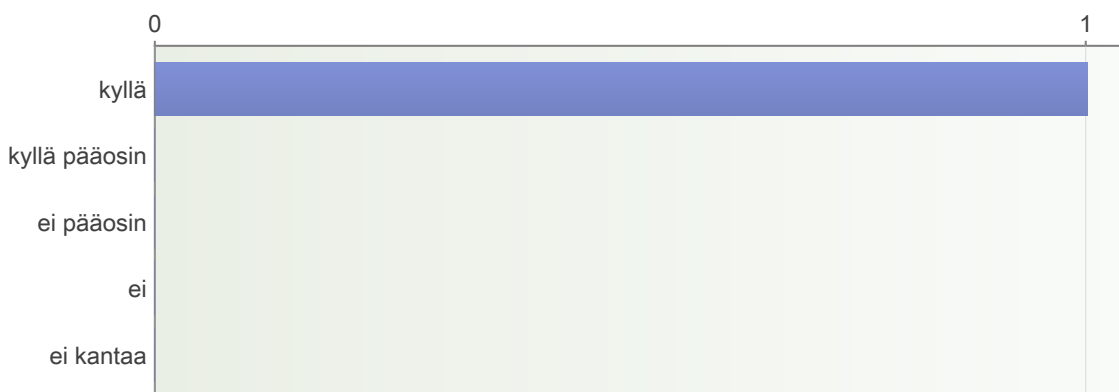
Vastaajien määrä: 1

- Sinänsä henkilökohtainen budjetti on tervetullut ja myönteinen uudistus, uusi mahdollisuus. Tämän tapaista mallia vammaispalveluihin tarvitaan. Mahdollisen palvelujen tuottajan ja toteuttajan velvoitteista toteuttaa budjettiin kuuluvia palveluja asiakasta alati kuullen ja asiakassuunnitelmaan noudattaen, ovat lakiehdotuksessa varsin niukasti käsitellyt. Henkilökohtaisen budjetin sääntely edellyttäisi vielä perusteellisempaa valmistelua. Eduksi olisi lähteä liikkeelle asteittain ja kokeillen sekä oppien. Viittamme esimerkiksi Australian kokemuksiin NDIS:n käynnistämisestä (<https://ndis.gov.au/index.html>)

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

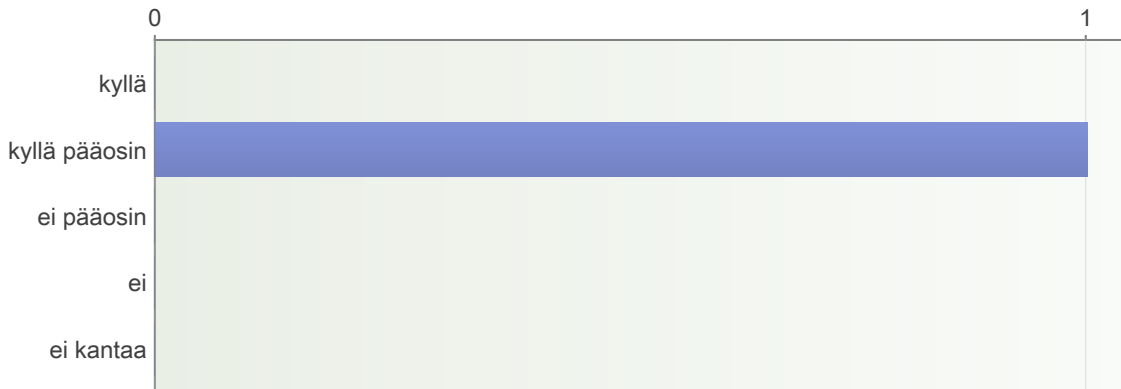
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Päätöksenteon tukeminen on merkittävä uudistus. Tärkeää on, että henkilö itse hyväksyy tukijan, mutta tulee varmistua myös siitä, että tukija ymmärtää tehtävänsä luonteen. Ehdotettujen lisäksi olisi aihetta säätää valinnanvapauslakiehdotuksessa, että maakuntien tulee tukea ja edesauttaa sellaisten tukiverkostoja ja järjestöjä, jotka huolehtivat päätöksenteon tukijoiden rekrytoinnista, koulutuksesta ja välityksestä.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

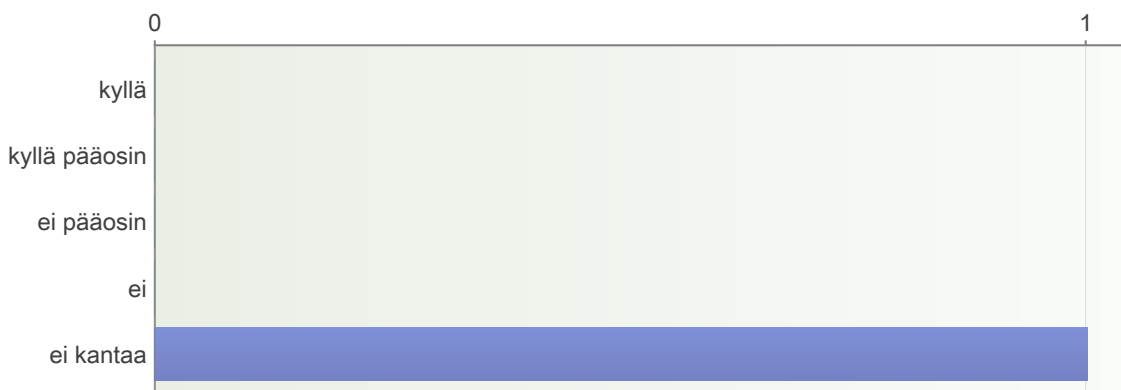
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 30 §:ssä olisi aihetta viitata myös palvelujen tuottajan valmiuteen palvella esim. viittomakielisiä tai kommunikaatiossaan tukea tarvitsevia.
Maakunnille tulevat varsin laajat valtuudet mm. asettaa vaatimuksia suoran valinnan palveluntuottajille.
Muiden tuottajien osalta tuottamislakiehdotuksen mukainen rekisteröinti ja 16 § ja 16 a§:n mukaiset menettelyt jäänevät ainoiksi hyväksymismenettelyiksi.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

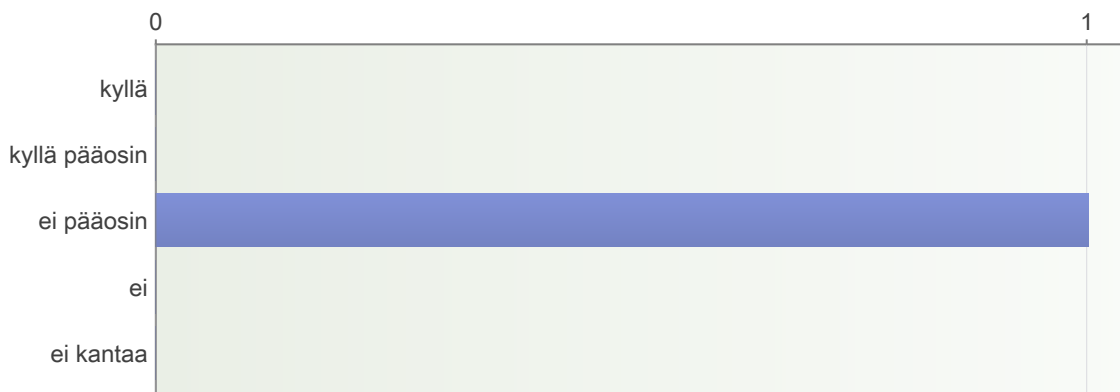
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ovatko asiakkaan oikeudet ja palvelujen saatavuus turvatut, kun maakunta tai suora valinnan palvelun tuottaja irtisanovat sopimuksen, se jää epäselväksi.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

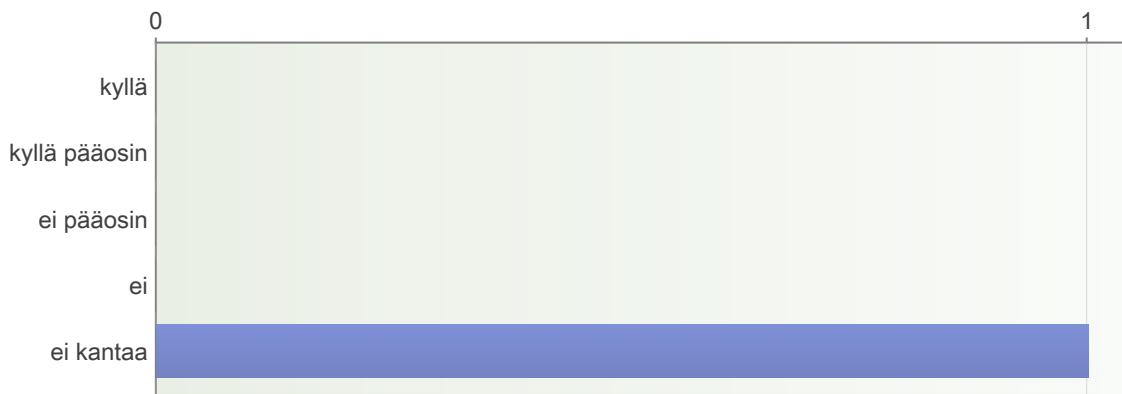
Vastaajien määrä: 1

- Maksu- ja asiakassetelipalvelujen sekä henkilökohtaisen budjetin palvelujen tuottajien asemasta on säädetty jokseenkin niukasti. Asiakassetelituottajan ja maksusetelituottajan asema on erilainen (vrt 45 §), jolle ei aivan selkeää perustetta ole esitetty. Oletus, että maksusetelituottajat olisivat vain pienyrityksiä tai ammatinharjoittajia, ei välttämättä ole kestävä. Esimerkiksi mainitun pykälän 6. kohdan mukaiset velvoitteet kuuluvat kenen tahansa tuottajan hyviin käytänteisiin.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

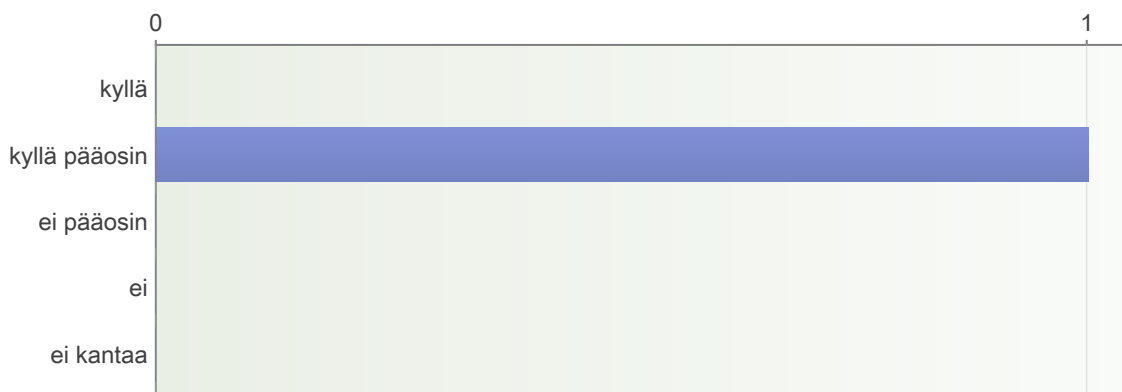
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Epäselvää on missä määrin maksu sisältää kannusteita ottaa laaja-alaisesti vastuuta paljon, kauan ja tai monitahoista apua ja tukea tarvitsevien ihmisten palveluista. Miten ennaltaehkäistään riski ohjata em. apua tarvitsevat jo varhain maakunnan liikelaitoksen palveluihin? Onko myös arvioitu se mahdollisuus, että paljon apua tarvitsevat, usein voimiltaan heikot henkilöt, jäisivät vaille tarvitsemaansa apua, koska heidän auttamisensa kustannukset saattaisivat nousta tuottajan näkökulmasta liian suuriksi?

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

47. Vapaamuotoiset huomiot.

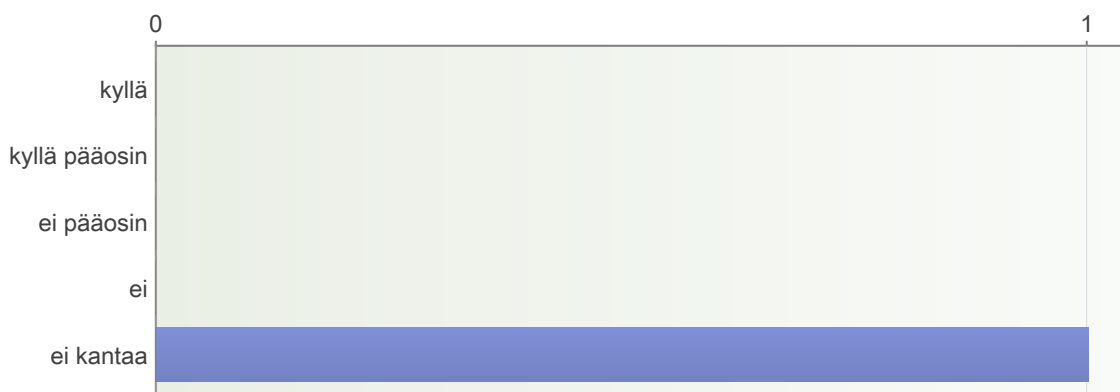
Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa kyllä, mutta sekä "seteleiden" että henkilökohtaisen budjetin perusteella maksettavien korvausten tulee vastata palvelutarvetta ja - vastuuta ja siitä aiheutuvaa kustannusta. Kilpailutuksista on kokemus, että kuntien asiakkaalle edellyttämä tai asiakkaan tosiasiallisesti tarvitsema palvelu ja ns. käänteisessä kilpailutuksessa määritelty kattohinta eivät kohtaa. Kattohinta saattaa jäädä alle minimituotantokustannusten.

Maakunnan liikelaitoksen tai sote-keskuksen on vastattava siitä, että asiakkaalle määritelty, tuotettava palvelu on lähtökohtaisesti tuotettavissa "setelien" tai henkilökohtaisen budjetin korvauksin.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Voimaantulo on aihetta porrastaa.

Järjestämisvastuu siirtyy käytännössä yhden vuorokauden vaihtuessa 2018/2019. Organisaatiolle on ehdotettu säädettäviksi erilaisia siirtymäkausia. Sen sijaan asiakkaiden, palvelujen käyttäjien osalta tällaisia siirtymävaiheita ei ole. Tämä koskee erityisesti sosiaalihuollon palvelujen käyttäjiä, joiden palvelut perustuvat päätöksiin. Saman tapaisia tilanteita voi olla myös terveydenhuollossa (esim. lääk. kuntoutus, hoitotarvikkeiden jakelu). Jos päätösten voimassaolot päättyvät 31.12.2018, loppuu myös palvelu. Kestää varmasti kuukausia ennen kuin liikelaitoksesta tai sote-keskuksesta saa uuden päätöksen, palvelun aloittamisesta puhumattakaan. Osa kunnista on tehnyt hankintojaan päättyviksi vuoden 2018 loppuun ja niveltäneet yksilöpäätöksiään niihin. Vaikka vain hankintapäätös loppuisi, voi tilanne olla varsin hankala 1.1.2019: henkilöllä voi olla voimassa oleva päätös palvelusta, muttei sovittuna mistä palvelu hankitaan. Tuottajalle tilanne voi myös olla pulmallinen; asiakkaat ovat, muttei maksajaa. KELAn kokemus toimeentulotuen osalta on puhutteleva.

Ongelmaa voidaan ennaltaehkäistä:

1. ihmisille tehtävät sosiaalihuollon päätökset (vaikkapa asumispalvelua koskevat) tehdään viimeistään 2018 alusta alkaen
- a.toistaiseksi voimassa oleviksi tai

b.ainakin 2022 loppuun saakka, jolloin uusilla maakunnilla on aikaa järjestään palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnittelu ja päätöksenteko ja

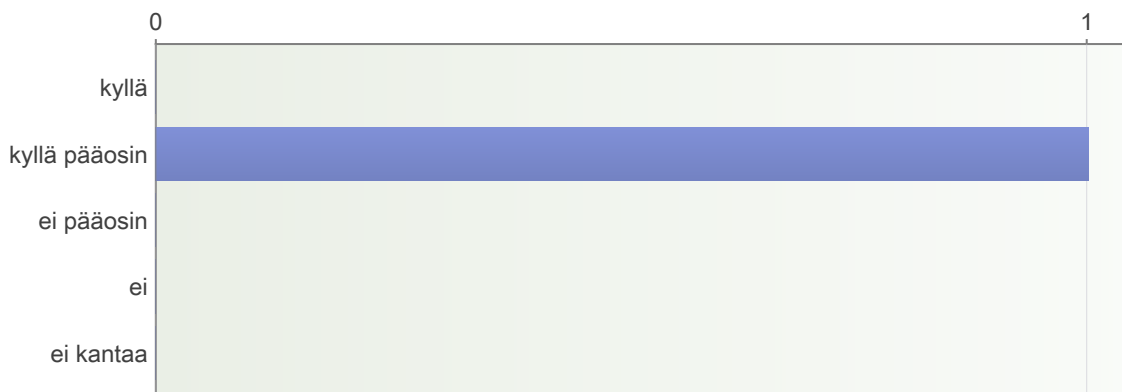
c.vuosina 201-2021 maakuntien palvelulaitokset (ja sote-keskukset) voivat keskittyä uusiin asiakkaisiin ja tilanteisiin, joissa palvelutarpeen muutos johtuu asiakkaan tarpeen muutoksesta (sen sijaan, että yhtenä ryöppynä yrittäisivät hoitaa kaikkien asioita)

2.viimeistään 2018 alusta tehtävät hankintasopimukset yms. maksusitoumukset sovitaan vähintään 2021... 2022 loppuun saakka kestäviksi

3.vuoden 2018 loppuun päättyviä hankintasopimuksia yms. maksusitoumuksia voitaisiin jatkaa vuoden 2019 alusta kilpailuttamatta, kuten sote:n voimaanpanolakiehdotuksessa onkin määritelty.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

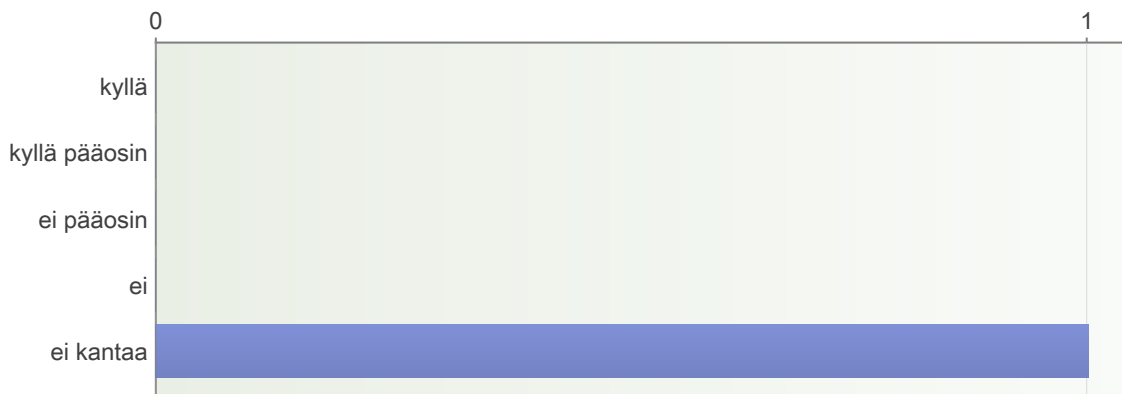
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Eri maakunnissa ovat erilaiset valmiudet ja eri tilanne. Suurimmissa maakunnissa aikataulu saattaa olla liian nopea. Uusien maakuntien valmistelussa ja käynnistämisessä olisi paikallaan ottaa käyttöön alueen parhaat käytänteet, jottei asiakkaille synny kohtuuttomia tilanteita.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

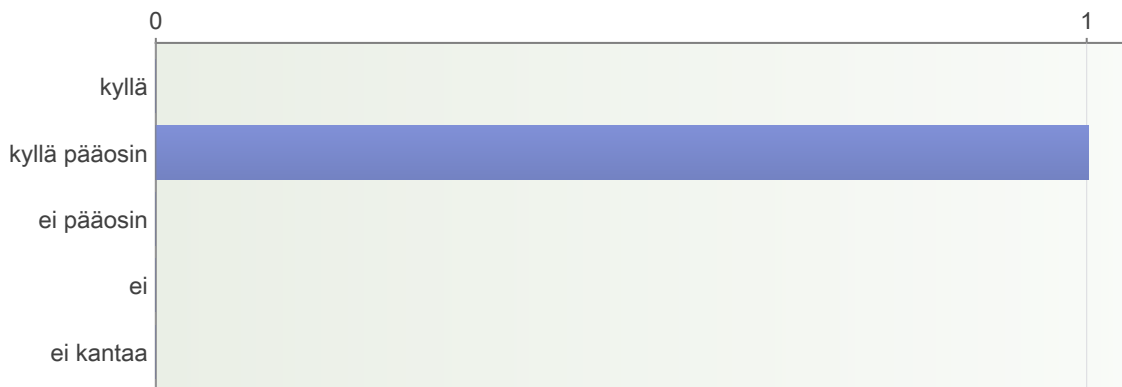
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Markkinat ovat jo nyt rakentuneet tai rakentumassa kilpailutusten seurauksena. Erityisesti ns. hoivapalveluissa on käynnissä keskittyminen. Suurimmat tuottajat kasvavat voimakkaasti mm. yrityskauppojen avulla. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on kiinnittänyt huomiota keskittymiseen. Eri toimijoilla ovat erilaiset valmiudet ja taloudelliset edellytykset tulla markkinoille.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ratkaisevaa on millaiseksi asiakasseteli -, maksuseteli - ja henkilökohtaisen budjetin tuottajien sekä mahdollisten alihankkijoiden asema muodostuu. Mahdollistuu ko pitkäjännitteinen toiminta ja millaisin ehdoin pienet toimijat voivat toimia.

Periaatteessa mahdollisuuksia on pienille toimijoille.

Pienten toimijoiden asemaan voivat lakiehdotusta enemmän vaikuttaa esimerkiksi markkinatilanteen kehitys ja yritysrahoitus sekä sen kärsivällisyys.

Maakunnilla on periaatteessa edellytykset ohjata tilannetta siten, että pienille toimijoille on kysyntää ja tilaa toimia.

Tuottamislakiehdotus saattaa vaikeuttaa sellaisten toimijoiden toimintaa, joilla on joustavasti sekä ammatillista että vapaaehtoistoimintaa rinnan.

Maakunnat tulisi velvoittaa seuraamaan tuottajakentän kehitystä ja mahdollistamaan myös pienten toiminta. Viime vuosien kilpailutukset ovat johtaneet toiseen suuntaan.

Ei riitä, että maakunta varaa tietyn osuuden yksityiselle ja kolmannen sektorin tuotannolle. Voi käydä niin, että osuuden ottaa yksi tai kaksi suuryritystä. Maakunnan tulee myös varmistaa, että pienet ja keskisuuret yritykset, ammatinharjoittajat sekä kolmas sektori ml. yhteiskunnalliset yritykset pääsevät tuottamaan.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Mahdollisuudesta valita tuottaja, sen vaikuttavuudesta ei vielä ole tietoa. Tuottajalla tulee olla monipuolisesti osaava henkilökunta, riittävät voimavarat ja päivästä toiseen kestävä palveluasenne, vaikeissakin asiakastilanteissa.

Ihmisillä on muitakin palvelutarpeita kuin hoidollisia, esimerkiksi moni tarvitsee esimerkiksi sosiaalista tukea, ohjausta ja opastusta.

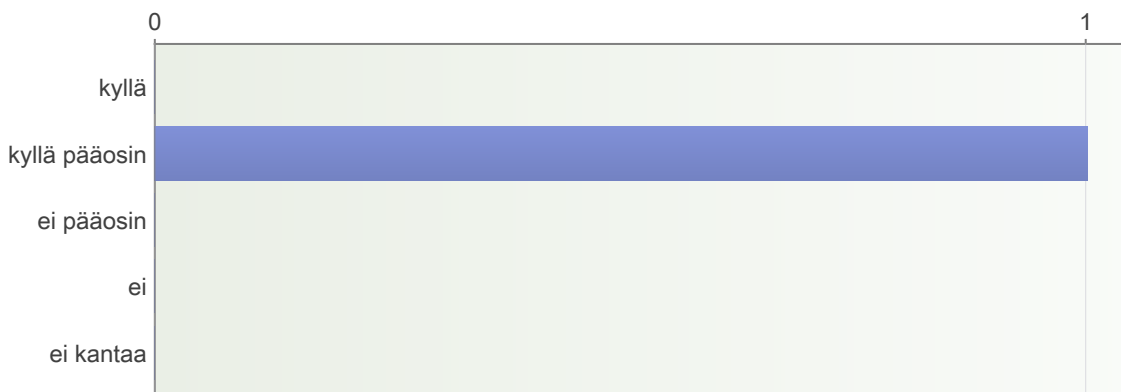
KKV:n katsauksessa todetaan, että sosiaalipalvelut voidaan luokitella kokemus- ja luottamushyödykkeiksi. Tällöin itse palvelu ja kokemus palvelusta sekä sen hyödyistä syntyy vasta kun palvelua toteutetaan sekä sen jälkeen.

Tuottajan valinta perustuukin pitkälti odotuksiin ja ehkä muiden kokemuksiin (jotka nekin kertovat vain vähän, koska jokainen elää omaa elämäänsä).

Palvelujen tuottajilta tulee edellyttää jo ennakoon avoimuutta ja konkreettista tietoa toimintansa suhteen, vähemmän markkinahenkisiä mielikuvia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

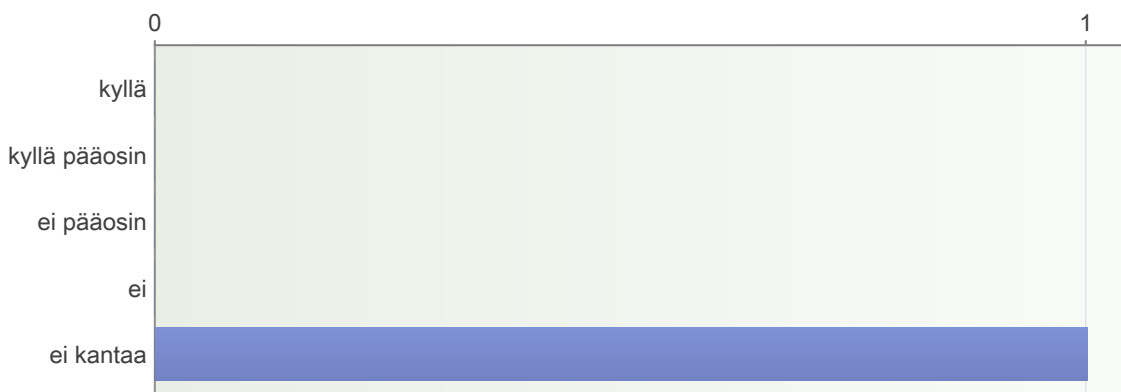
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaisten henkilöiden suun terveys vaatii jatkuvaa huolenpitoa. Sillä on merkittävät yhteydet muuhunkin terveyteen ja hyvinvointiin. Suunhoidon yksiköiden tulee tarjota sekä matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä palveluja että riittävän varhaista yksilöllisiin tarpeisiin sovitettua hoitoa yhteistyössä kehitysvamma-alan osaajien kanssa.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ottaen huomioon valmistelun vaihe, ei vaikutusarviointi ole vielä kattava.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Rinnekoti on palvellut kehitysvammaisia henkilöitä, heidän läheisiään ja kulloinkin järjestämisvastuussa olevia tahoja jo 90 vuoden ajan koko ajan kehittäen ja uudistaen toimintaansa ja osaltaan koko toimialaa ihmisten tarpeiden ja ajan vaatimusten mukaisesti.

Uudistuksen voimaan tultua järjestämisvastuulliset maakunnat epäilemättä pyrkivät toteuttamaan lainsäädännön ja YK:n vammaissopimuksen mukaisia vammaispalveluja laissa sanotuin eri keinoin ja erilaisia valinnanvapauden malleja hyödyntäen.

Rinnekoti on valmis toimimaan maakuntien, niiden liikelaitosten ja sote-keskusten kehittäjäkumppanina 2020-luvun vammaispalveluja rakennettaessa. Samoin Rinnekoti on valmis tuottamaan palveluja mm. asiakassetelien, maksusetelien että henkilökohtaisen budjetin käyttäjille ja liikelaitosten ynnä sote-keskusten muulla tavoin toteuttamien hankintojen perusteella.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Jo tällä hetkellä on vammaisten henkilöiden kannalta hyvin tärkeä valinnanvapaus käytössä: vammaispalvelulain tarkoittama henkilökohtainen avustajajärjestelmä. Yksi sen toteutustavoista eli ns. työnantajamalli on nykyisen lakiehdotuksen mukaan vaarassa. Se tulisi ehdottomasti sisällyttää lakiehdotukseen yhtenä valinnanvapauden toteuttamisen mallina.

Lakiehdotuksen 13 § (sote-palvelut laitoshoidon aikana) vaatisi vielä tarkempaa arviointia. Onko kuukauden määräaika mahdollisesti liian lyhyt? Tuleeko sote-keskuksen vastata lyhytaikaisen laitoshoidon kustannuksista? Vuoden aikana henkilölle voi kertyä useita alle kuukauden laitoshoitajaksoja, joista kertyy yhteensä jopa puoli vuotta vuoden aikana. Muodostuuko laitoshoitoon lähettämisestä vääransuuntainen kannuste?

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.